

סיפורי

מעשיות

פאר'יום טוב טיש

חג הפסח
ט"ו ניסן שנת תשפ"א
לפ"ק
שנה 2, גליון 17
(32)

ארויסגעזען דורך אונזות היכל הקודש הרמ"ב

דער טאָול (טאָבליצע) דאָס איז די הייליגע תּוֹרָה. די הייליגע תּוֹרָה באַשיצט דעם מענטש פון אלעם שלעכטס; אז מען לערנט תּוֹרָה איז מען זוכה צוצוקומען צו אלע מדרגות.

די הייליגע תּוֹרָה באַרואַיגט אלע ווייטאָגן פונעם מענטש, דאָס איז ענליך צו דעם מעדעצין וואָס באַרואַיגט שטאַרקע ווייטאָגן [פּעניקילע"ר], - נאָר עס איז אַסאך מער פון דעם, ווייל דער מעדעצין איז גישט געזונט מען זאל דאָס געמען אַ לענגערע צייט, דאָס געמט מען נאָר צו באַרואַיגן די שטאַרקע ווייטאָגן ווען מען האָט גאָר שטאַרקע יסורים, צום ביישפּיל

שבת קודש פרשת יתרו, שנת תשפ"א לפרט קטן איז דער ראש ישיבה שליט"א געווען אין וויליאמסבורג יע"א; אינדערפרי האט עולה געווען מפקיד א תלמיד פון ישיבה, א בחור בעפאר זיין בר מצוה; נאכ'ן דאווענען האט דער ראש ישיבה שליט"א ממשיך געווען ספורי מעשיות, מעשה זו מזבוב ועכביש [חלק ג].

דערציילט דער הייליגער רבי:

און אויף דעם שפיין בארג איז אַ טאָבליצע. און דאָרט איז גישטאנען אַנגישריבן די נימוסים פון דעם בלעטל וואָס סע מגין אויף אים. פון אַ וואַסירע אומה סע איז.

געגעסן ביי צווייטן בעל הבית פון שטאט.

איינמאל אין אן ערב פסח האט דער בחור געגעסן ביי א בעל הבית, דער בעל הבית'טע האט געמאכט א קארטאפל קוגל, און מען האט געטראפן א וויצל אינעם קוגל. דער בעל הבית האט געשיקט דעם בחור צום נודע ביהודה צו פרעגן אויב מען מעג עסן דעם קוגל, און דער בחור איז אריבער געגאנגען צום נודע

אליין פרעגן די סיבות וואס האבן אים געברענגט דערצו, ביז ער האט טאקע מצליח געווען זיך צו טרעפן מיט אים.

האט דער תלמיד דערציילט די מעשה ווי אזוי עס האט זיך אנגעהויבן, דאס איז געווען ווען ער איז געווען א בחור און ער האט געלערנט אין די ישיבה פונעם נודע ביהודה. דעמאלט איז געווען דער סדר אז די בחורים האבן געגעסן 'טעג', יעדן טאג האבן זיי

א מעשה פארן יום טוב טיש דער הייליגער נודע ביהודה האט געהאט א תלמיד וואס איז ליידער אראפ פון אידישן וועג ביז ער איז לא עלינו געווארן א גלח און דערנאך א בישוף. דער נודע ביהודה האט זיך זייער מצער געווען אויף דעם אז עס האט געקענט פאסירן אזא זאך אז זיין תלמיד זאל ארויסגיין לתרבות רעה. ער האט פרויברט זיך צו טרעפן מיט דעם תלמיד און אים

נאך אן אפּעראַציע וּכְדוּמָה, און נאך אפּאר טעג ווען די יסורים הייבן אן נאכצולאזן מוז מען עס אויפהערן צו געמען אפילו מען שפירט נאך אביסל די ווייטאג, ווייל עס איז גישט געזונט זיך צוגעוואוינען דערצו, אבער די עצה פון לערנען תורה דאס גיצט שטענדיג, דאס קען מען טון יעדן טאג, ווי נאר מען מען הייבט אן לערנען בארואיגט דאס די יסורים וואס מען גייט אריבער, דאס קילט אפ די גערון.

די תורה איז א פלאץ וואו מען קען זיך באהאלטן דערין ווען עס גייט איבער א צרה אויפן מענטש, אזוי ווי חכמינו זכרונם לברכה זאגן (תנא דבי אליהו, פרק ו'): "אם ראית שהיסורין ממשמשין ובאות עליך, רוצ לחדרי דברי תורה, ומיד היסורין בורחין ממך", אויב דו זעסט אז עס קומען אויף דיר צרות און יסורים זאלסטו אנטלויפן צו די הייליגע תורה און דורכדעם וועלן די צרות און יסורים אוועקגיין. חז"ל זאגן (שמות רבה כז, ג): "משל

לצפור שברח מן הציד ונפלה לתוך ידו של אנדרואנטיא, כיון שראה אותו הציד התחיל מקלסה ואמר לה כמה נאה בריחה שברחת", עס איז געווען א פייגל וואס מען האט איר געזוכט צו כאפן, די פייגל איז געפלוין פון איין בוים צום צווייטן בוים, אלץ זענען געקומען בעסערע פאנגערס, ביז די פייגל האט זיך בארעכנט: 'עס איז גישט קיין עסק צו לויפן אהער און אהין, איך דארף טרעפן א פלאץ וואו איך וועל זיך קענען באשיצן פון די פאנגערס', האט זי זיך באהאלטן אינעם פאלאץ פונעם קעניג, ווייל דארט ביים היכל המלך וועט קיינער גישט קומען שישן אויף איר; דאס זעלבע איז ווען א מענטש האט צרות און יסורים איז די בעסטע פלאץ וואו ער קען זיך לויפן באהאלטן - ביים אייבערשטן, ער עפנט זיין גמרא, ער לערנט די הייליגע תורה דאס וועט אים ארויסנעמען פון זיין פיינ.

מוהרא"ש זכרונם לברכה פלעגט דערציילן, איין יאר חול המועד סכות זייענדיג מיט זיין

האט ער אריינגעברענגט אין אים א שטארקע מרה שחורה און יאוש אז ער איז שוין דערנאך ווייל ער האט עובר געווען אויף אזא הארבע איסור.

ביינאכט ווען דער בחור האט געדארפט ליינען קריאת שמע שיעל המטה, האט ער געטראכט צו זיך 'איך גיי יעצט ליינען קריאת שמע? איך האב דאך געטון היינט אזא הארבע איסור, און ער האט גישט געליינט קריאת שמע. אינדערפרי האט ער שוין אונדאי זיך גישט געוואשן געגל וואסער, ווייל ער האט דאך שוין עובר געווען אויף אן איסור כרת, און ער איז שוין <<<

אז דער נודע ביהודה האט דאך אויסגערעכנט עטליכע שיטות וואס האלטן אז מען מעג עס יא עסן... געטראכט און געטון, און ער האט אויפגעגעסן דעם גאנצן קוגל... און פארן בעל הבית האט ער געזאגט אז דער נודע ביהודה האט עס גע'אסר'ט און אז ער האט שוין פארברענט דעם קוגל.

גלייך נאכן אויפגעסן דעם קוגל האט אבער דער יצר הרע אנגעהויבן ארבעטן אויף דעם בחור: "קוק ווי אזוי דו ביסט אזוי שטארק נכשל געווארן אז דו האסט געגעסן חמץ אים פסח וואס דאס איז אזוי הארב, און אזוי

ביהודה מיט די שאלה. דער נודע ביהודה האט אנגעהויבן מפלפל זיין אין די הלכה: "עס זענען דא פוסקים וואס זענען עס מתיר און עס זענען דא פוסקים וואס אסרן עס", "אבער למעשה - האט דער נודע ביהודה אויסגעפירט - האלט איך אז עס איז אסור", און ער האט געזאגט פארן בחור פאר וואס ער פסק'נט אזוי.

דער בחור איז אבער געווען זייער הונגעריג, עס איז געווען ערב פסח, ווען חמץ טאר מען שוין גישט עסן און מצה קען מען נאכגישט עסן, און פון גרויס הונגער האט דער בחור זיך געמאכט דעם חשבון

טאטען ביים הייליגן סאטמאר'ער רבי זכותו יגן עלינו איז א איד אריינגעקומען צום רבין און געוויינט און געשריגן אז ביים צווייטן וועלט מלחמה האט ער אלעס פארלוירן, זיין גאנצע משפחה איז דארט אומגעקומען לא עלינו, איין איינציגער אייניקל איז אים איבער געבליבן גאנץ קריג, ער האט געמיינט אז כאטש פון דעם אייניקל וועט איבערבלייבן דורות פון אים און יעצט איז ער געבעד דערטראנקען געווארן אין א שוויים באסיין (סווימינג פול) און אוועק פון די וועלט, האט ער געוויינט צום רבין אז ער האלט עס נישט אויס, דער רבי האט מיטגעוויינט מיט אים און אים געזאגט: "וואס טו איך ווען איך טראכט וואס עס איז אריבער אויף מיר, אז איך האב אלעס פארלוירן לא עלינו? איך אנטלויף צו די תורה הקדושה; איך געם א גמרא און איך הייב אן לערנען, אזוי פארגעס איך פון אלע מיינע צרות". דער רבי האט אויך פארלוירן אלע קינדער לא עלינו, וואס איז די עצה?

וואו קען מען אנטלויפן? נאר צו די הייליגע תורה דאס בארואיגט אלע ווייטאגן.

מיר האבן נישט קיין חידושים, מיר חזרן נאר איבער שטענדיג די זעלבע זאכן. מוהרא"ש פלעגט דאס צוגליכן צו די הלכה וואס די משנה זאגט (בבא מציעא כט:): "מציא כסות, מנערה אחת לשלשים יום", ווען איינער טרעפט א קלייד זאל ער עס אויסשאקלען איין מאל אין דרייסיג טעג כדי די קלייד זאל ווערן אויפגעפרישט און נישט פארשטויבט און מילביג, די זעלבע איז מיט יראת שמים דארף מען אויך חזרן און אויפפרישן די זעלבע זאכן יעדע שטיק צייט.

דער הייליגער רבי האט אונז געגעבן א 'סדר דרך הלימוד' א וועג פאר יעדן איינעם צו לערנען אן אויסנאם, דער רבי זאגט (שיחית ה"ז סימן עו): "שאינ צריכין בלמוד רק האמירה לבד, לומר הדברים כסדר, וממילא יבין", מען דארף נישט פארשטיין דאס לערנען,

סיי ווי אפגעריסן פון כלל ישראל, און אזוי איז עס געגאנגען ווייטער און ווייטער, פון איין עבירה צו נאך אן עבירה, ביז ער איז אזוי אראפגעפאלן אז ער האט זיך לא עלינו געשמד'ט און געווארן א גלח, און דערנאך א בישוף.

פארשטייט זיך אז דער נודע ביהודה האט גערעדט מיט אים, ביז ער האט אים מחזיר בתשובה געווען, ער האט אנועקגעווארפן אלע זיינע נארישקייטן, און איז צוריק געווארן אן ערליכער איד.

זעט מען פון די מעשה די וויכטיגקייט פון דאס וואס דער רבי לערנט אונז אז מען דארף

זיך צו קוקן נאר אויף די גוטע זאכן וואס ער האט געטון, דאן איז ער זוכה אז ער ווערט טאקע אן אמת'דיגער ערליכער איד.

רבי נתן זאגט אז משיח וועט איינגעמען די וועלט דורך דעם וואס ער וועט אריין ברענגען דעם לימוד, אז מען דארף זיך נאר שטארקן און נאר קוקן אויף די גוטע גוטע זאכן וואס מען טוט און זיך פרייען מיט דעם, און אזוי זאגן חכמינו זכרונם לברכה (פסיקתא דרבי כהנא) אז משיח וועט זיין אנגעטון מיט אזא בגד וואס וועט האבן אין זיך די גוטע זאכן פון אלע אידישע קינדער.

(קינזרס 'א קשרין פסח' אות ה)

גיפאלין. זענען דארט גילעגן הויפן וויים
מיט ציין. אזוי ווי בערג.

רבי אברהם בן רבי נחמן זכרוננו לברכה
איז אמאל געזעצן אין גאס אין א שפיל
פלאץ (פארק) און געמאכט התבודדות מיט
פארמאכטע אויגן רעדנדיג צום אייבערשטן
א לענגערע צייט, אינמיטן זענען אנגעקומען
א גרופע גוים און האבן אים באמערקט זיצן
שאקלנדיג זיין מויל מיט פארמאכטע אויגן,
האבן זיי אנגעהויבן לאכן פון אים וכו', איז
איינער צוגעקומען צו אים זאגן אז אלע לאכן
פון אים, האט ער געעפענט זיינע אויגן און
געזען ווי אלע שטייען און לאכן פון אים, האט
ער זיך אנגערופן: "צי דען וועגן קעסטעלעך
ציינער זאל איך אויפהערן מיין עבודת
השם?!" און האט צוריק פארמאכט זיינע
אויגן און ווייטער גערעדט צום אייבערשטן.
דאס איז אויך מרומז אין די מעשה, דער בארג
דאס איז דער צדיק, ווען איינער וויל קומען
צום צדיק, ער וויל פאלגן די עצות פונעם
צדיק, פאלן אסאך ציינער, דאס הייסט, עס
עפענען זיך אויף קעסטעלעך מיט ציינער
וואס לאכן... יעדער מאכט ליצנות פון אים,
אך דו ביסט אויך פון די שוואכע... וכו' וכו',
אבער א קלוגער מענטש מאכט זיך נישט
צוטון דערפון, ער מאכט זיך א חשבון זאל
איך דען אויפגעבן מיין חיות, מיין עבודת
השם צוליב קעסטעלעך ציינער?!

לאמיר אהיימגיין זיך איבערבעטן מיט די
ווייב, רעדן שיין צו איר, און מאכן א שיינע
סעודה.

דער אייבערשטער זאל העלפן מיר זאלן
פאלגן דעם רבי'ן וועלן מיר האבן א שיינע
לעבן, אמן.

מען דארף נאר לערנען, זאגן די ווערטער,
'וממילא יבין' און מען וועט שוין סיי ווי
פארשטיין, דאס זען מיר היינט ביים בר
מצוה בחור, ער גייט צו זיין בר מצוה מיט
רוב ש"ס, ער האט אויסגעניצט זיינע ליידיגע
צייטן, ער האט פלייסג געלערנט גמרא, און
דורכדעם האלט ער שוין כמעט ביים ענדיגן
גאנץ ש"ס דעם ערשטן מאל.

נאר מחמת דער בארג איז הויך. קאן מען
ניט ליינען דאס כתב. נאר אונטן איז גיווען א
טאבליצע. איז דארט גישטאנען אנגויסריבן
אז ווער סע האט אלע ציין. דער קאן ארויף
גיין אויף דעם בארג.

מוהרא"ש זכרוננו לברכה זאגט (ספר נהרי
אפרסמו): די ציין ווייזט אויף די עסן פונעם
מענטש; די ערשטע זאך אויף וואס א מענטש
דארף אכטונג געבן איז דאס עסן, ער זאל
עסן נאר פשר'ס, ווייל א מענטש וואס היט
זיך נישט וואס ער עסט, ער עסט מאכלות
אסורות רחמנא לצלן, פארשטאפט דאס זיין
הארץ ער זאל נישט קענען לערנען די הייליגע
תורה. דערפאר איז געשטאנען אונטן פונעם
בארג אויפ'ן טאוול: "ווער סע האט אלע ציין.
דער קאן ארויף גיין אויף דעם בארג", דאס
מיינט אז ווער עס געבט זיך אכטונג אויף
זיינע ציין, ער עסט נאר וואס מען מעג, דער
קען ארויפגיין אויפ'ן בארג, ער וועט קענען
משיג זיין די הייליגע תורה.

האט השם יתברך גיגעבן אז סע וואקסט
דארט אזוי א גראז דארט ווי מען באדארף
ארויף צו גיין אויף דעם בארג. אז ווער סע
קומט אהין. פאלן אים ארויס אלע ציין.
סיי ער איז גיגאנגען צו פוס. סיי ער האט
גיריטן. סיי ער איז גיפארין אין א וואגן
מיט בהמות. זענען אלץ אלע ציין ארויס